

Australian Government

myagedcare

***Az idősek otthonába
költözés menete***

Az Ausztrál Államszövetség címerét és a külön jelzett helyeket kivéve, a dokumentum anyagát a Creative Commons Attribution 3.0 Australia [kreatív közvagyon 3.0 Ausztrália] (<http://creativecommons.org/licences/by/3.0/au>) licencia alatt közöljük.

A vonatkozó feltételek a Creative Commons honlapján találhatók (lásd fenti link), a CC BY 3.0 AU licencia teljes jogi leírása ugyanott (<http://creativecommons.org/licences/by/3.0/au/legalcode>).

Az okmányra a Department of Health *Az idősök otthonába költözés menetec.* kiadványaként kell hivatkozni.

Kapcsolat

A licenccel és az okmány bármilyen felhasználásával kapcsolatos kérdéseit kérjük ide címezze:

Communication Branch

Department of Health

E-mail: copyright@health.gov.au

A kiadvány itt található: www.myagedcare.gov.au

A tájékoztatás 2018 júniusában érvényes adatokat tartalmaz.

Publikációs szám: 12203

Ausztrál és/vagy Torres szigeteki őslakosok figyelmébe: a dokumentum elhunyt személyek fényképét is tartalmazhatja.

Önnek szól ez a kiadvány?

A kiadvány arról tájékoztat, hogy miként juthatnak idős személyek ellátáshoz idősek otthonában, mi az otthonba költözés folyamata, és mire kell számítani beköltözés után.

Akkor érdemes elolvasnia, ha önt (vagy gondozottját) idősek otthonában történő elhelyezésre jogosultnak nyilvánította egy idősgondozási felmérő csapat (ACAT) tagja.

Ha ez nem történt meg, tájékozódjon a felmérésről és a különféle államilag támogatott idős-ellátásra való jogosultságról a My Aged Care-nél, telefonon: **1800 200 422** vagy az interneten: www.myagedcare.gov.au

Rövid tartamú, rugalmas gondozás

Rövid időszakon át saját otthonban vagy bennlakásos helyzetben nyújtott szolgáltatás lábadozáskor, önálló életvitel visszanyeréséhez baleset vagy betegség, kórházi ápolás után.

Kezdő szintű otthoni támogatás

A Commonwealth Home Support Program szövetségi program keretében nyújtott folyamatos támogatás pl. házimunkához, személyi gondozással, főzésnél, étkezésnél, szállítással, bevásárlásnál, kiegészítő orvosi kezeléseknél, közösségi élethez, és a gondozó tehermentesítéséhez, azaz tervezett pihenéséhez (respite).

Sokrétűbb otthoni támogatás

A Home Care Packages Program keretében négy szinten és koordináltan nyújtott ügyfél-központú szolgáltatási csomagok, pl. személyi gondozás, ápolás, támogató, kiegészítő és klinikai orvosi szolgáltatás.

EZ A KIADVÁNY

Bentlakásos idősgondozás

Idősek otthonában nyújtott személyi gondozás és ápolás azoknak, akik nem képesek saját otthonukban önállóan élni. Ide tartozik a bentlakásos tehermentesítés, azaz idősek otthonában rövid időszakra történő elhelyezés.

myagedcare

Hívja a My Aged Care-t: 1800 200 422,
vagy nézze meg az interneten:
www.myagedcare.gov.au

Tartalom

Ellátás az idősek otthonában	4
Hívja fel a My Aged Care-t és igényelje felmérését!.....	6
Bentlakásos tehermentesítés (rövid idejű tartózkodás idősek otthonában).....	9
Így kaphat gondozást idősek otthonában.....	10
1. A költségek kiszámítása	12
2. Találjon otthont!	18
3. Jelentkezés egy idősek otthonába és az ajánlat elfogadása.....	20
4. Megállapodások megkötése az idősek otthonával	22
5. Irányítsa gondozását és a szolgáltatásokat!	24
További segítség.....	28
Ellenőrző lista – A költségek kiszámítása, idősek otthonának megtalálása	30
Ellenőrző lista – Megállapodások kötése.....	31
Ellenőrző lista – Költözés előtt	32

Ellátás az idősek otthonában

Az idősek otthonát azoknak hozták létre, akik koruknál fogva már nem képesek önálló életvitelre és állandó segítséget igényelnek a mindennapi tennivalók elvégzéséhez, vagy egészségügyi okokból van szükségük gondozásra.

Az állandó vagy ideiglenes bentlakás lényege, hogy az idősek otthonában ön megkapja a kellő gondoskodást. Az idősek otthonában segítséget adnak:

- a mindennapos teendőkhöz (pl. takarítás, főzés, mosás)
- testápoláshoz (pl. fürdetés, öltöztetés, fésülés, wc-használat)
- szakképzett ápoló felügyelete alatt végzett gondozással (pl. seb-ellátás és a gyógyszerek beadása)
- egyéb fajta gondozó szolgáltatásokkal.

A bentlakó gondozást az idősek otthonában nyújthatják állandó alapon, vagy rövid időtartamra. A rövid időtartamon át, idősek otthonában nyújtott gondozásnak bentlakásos tehermentesítés a neve (lásd 9. oldal).

Olyan személy és szervezet birtokolhat és üzemeltethet idősek otthonát, aki megszerezte az ausztrál kormány engedélyét arra, hogy gondozzon másokat. Meg kell felelni bizonyos akkreditációs elvárásoknak.

A magán-finanszírozású lakhatási megoldások, pl. nyugdíjas lakóparkok vagy önálló lakóegységek az önálló életvitelt folytató idősebb személyeknek kínálnak számos szolgáltatást. Ezeket az állami vagy a területi kormány szabályozza és működésüknek nem előfeltétele az ausztrál kormány akkreditációja.

A magán-finanszírozású szolgáltatók is kaphatnak engedélyt kormány-finanszírozású idősgondozási szolgáltatás, pl. otthoni szolgáltatás-csomag nyújtására területükön. Ha jogosult, ön megválaszthatja, hogy tőlük, vagy egyéb engedélyezett szolgáltatótól kapjon idősgondozási szolgáltatást.

Jogosultság

Akkor lehet jogosult gondozásra idősek otthonában, ha ön:

- idős korú és már nem tud önálló életvitelt fenntartani saját otthonában
- fiatalabb korú, aki fogyatékkal, demenciával él vagy egyéb ok miatt igényel különleges gondozást, amelyet más szolgáltatótól nem kaphat meg.

Rendelkezésre álló gondozási és egyéb szolgáltatások

Az ön szükségletei szerint kötelezően nyújtandó gondozási és egyéb szolgáltatások közé tartozik:

- Lakhatási szolgáltatás, pl. az otthon bútorzata, épületeinek és környékének fenntartása, étkeztetés, alapvető higiéniai eszközök biztosítása, valamint közösségi események szervezése.
- Testápolással kapcsolatos segítség pl. fürdésnél, evésnél, gyógyszerek bevételénél és orvosi jellegű kezeléseknél.
- Az ön gondozás iránti szükségletének megfelelő ellátás és szolgáltatás, pl.:
 - > különleges ágynemű
 - > mobilitását elősegítő eszköz, pl. járókeret és kerekesszék (kivéve a motoros kerekesszéket és az egyedi rendelésre készült eszközöket)
 - > inkontinenciás eszköz
 - > ápolás
 - > gyógyszerei kezelése
 - > terápiás szolgáltatás, pl. logopédia, lábápolás és gyógytorna.

A felsorolás nem teljeskörű. Javasoljuk, beszélje meg igényeit és preferenciáit az önnek leginkább tetsző idősek otthonával.

Egyes idősek otthona különleges szolgáltatói státuszt élvez, vagyis magasabb színvonalú lakást, bővebb étel-választékot és gondozáson túli szolgáltatásokat, pl. napilapokat képes biztosítani, külön díj ellenében.

Hívja fel a My Aged Care-t és igényelje felmérését!

Ha ön még nem esett át idősek otthonában nyújtott gondozásra irányuló felmérésen, ideértve a bentlakásos tehermentesítést is, fel kell hívnia (vagy megbízottja hívja fel) a My Aged Care-t **1800 200 422**! Az Aged Care munkatársa kérdéseket tesz majd fel, hogy megismerje jelenlegi szükségleteit és körülményeit, s így javasolhassa a felmérést.

Ha gondozás iránti szükségletei alapján valószínű, hogy ön jogosult idősek otthonában nyújtott gondozásra, ügyét ingyenes felmérésre a helyi idősgondozási felmérő csapat (ACAT) (Victoria államban idősgondozási felmérő szolgálat (ACAS)) egy tagjához irányítják.

A lakóhelyén működő ACAT egy tagja (általában ápoló/nő, szociális munkás vagy egyéb egészségügyi szakember) egyeztet időpontot önnel, amikor felkeresi otthonában, hogy elbeszélgessenek aktuális helyzetéről és felmérje állami finanszírozású idősgondozási szolgáltatásra.

Könnyen aggodalmat ébreszthet valakiben, hogy alávesse magát egy idegen felmérésének, és az is, hogy mivel járhat a felmérés. A felmérést végző szakember képzése kiterjedt arra is, hogy hogyan beszélgessen az önhöz hasonló helyzetű személyekkel. Meg fogja érteni érzéseit. Tárja fel előtte őszintén a körülményeket, és saját, vagy családja esetleges fenntartásait!

Arra is biztatjuk, intézze el, hogy legyen jelen a felmérésnél még valaki, pl. egy családtag, barát, vagy a gondozója.

Ha a felmérésre vonatkozóan vannak aggályai, próbálja azt először megbeszélni az ACAT munkatárssal vagy igazgatóval. Ha nem ismeri az ACAT szervezeti adatait, a My Aged Care központjától megkaphatja ezt az információt.

Ha nem oldódik meg a probléma előszörre a helyileg illetékes ACAT-nál, kérje el tőlük az állami vagy területi kormány osztályvezetőjének elérhetőségét!

A felmérés eredménye

A felmérést követően hivatalos döntés születik az ön gondozás iránti szükségleteiről. Ha önt a felmérésnél jogosultnak találták idősök otthonába való felvételre, az illetékes ACAT küld egy jóváhagyó levelet és egy támogatási tervet, a jóváhagyott gondozás adataival. A támogatási terv tartalmaz egy egyedi hivatkozási kódot, amelyet meg kell majd adnia a kiválasztott szolgáltatónak akkor, amikor úgy dönt, beköltözik egy idősök otthonába. Otthonba költözésről csak az ön egyetértésével szabad dönteni.

Ha önt nem találták jogosultnak idősök otthonába való felvételre, erről is levelet kap, amelyben megadják az okot és azt, hogy hová fordulhat segítségért. Lehet, hogy jogosult egyéb gondozásra és szolgáltatásokra, s ha így van, a levél tartalmazni fogja ezt az információt.

Ha gondozás iránti igényei bármikor megváltoznak, kérhet új felmérést. Lépjen kapcsolatba a My Aged Care-rel!

Ha nem érkezik jóváhagyó levél a felmérési döntés indoklásával, először lépjen kapcsolatba az illetékes ACAT-tal vagy hívja a My Aged Care-t és kérjen egy példányt!

myagedcare

*Hívja a My Aged Care-t: 1800 200 422,
vagy nézze meg az interneten:
www.myagedcare.gov.au*

A felmérési eredmény kifogásolása

Az ACAT-tól kapott levél bővebben tájékoztatja majd arról, hogy hogyan emeljen panaszt vagy kérje a döntés orvoslátát.

Ha nem ért egyet a levélben közölt felmérési eredménnyel vagy megszeretné beszélni egy, a döntéssel kapcsolatos fenntartását, forduljon először az illetékes ACAT-hoz!

Ha a felmérést végző szervvel folytatott beszélgetés után sem ért egyet az eredménnyel, kérheti a döntés felülvizsgálatát a Department of Health [egészségügyi minisztérium] titkárától írásban, kifejtve, hogy ön szerint miért kellene azt megváltoztatni.

Az alábbi címre írjon:

The Secretary
Department of Health
Attn: Aged Care Assessment Program
GPO Box 9848
Sydney NSW 2001

A levél kézhezvétele utáni 28 napon belül kell a Titkárnak írnia. A felmérési eredmény felülvizsgálatának kérelméért nem kell fizetni. Ha a felülvizsgálat eredményével nincs megelégedve, fellebbezhet az Administrative Appeals Tribunal-nál. Ez már díjköteles. Bővebbet a honlapjukon tudhat meg: www.aat.gov.au vagy a **1800 228 333** telefonszámon.

Bentlakásos tehermentesítés (rövid idejű tartózkodás idősek otthonában)

Ha a jelenleg lakásában gondját viselő személy valami ok miatt nem tudja ellátni, vagy ha önellátó, és szeretne az azzal járó munkától egy keveset megpihenni, valószínűleg beköltözhet egy rövid időre az egyik idősek otthonába. Ennek bentlakásos tehermentesítés [residential respite care] a neve. Igényelheti előre, terv szerint, vagy azonnalra, váratlan esemény miatt.

Az elérhető gondozás

Az idősek otthona sokféle gondozást és szolgáltatást nyújt, az ön egyéni szükségletei szerint. Ugyanazokat, mint amelyekben akkor részesülne, ha állandóra költözött volna be.

Egy pénzügyi évben legfeljebb 63 nap tehermentesítést vehet igénybe. Ön vagy szolgáltatója kérheti a helyileg illetékes ACAT-nál az időszak kibővítését, 21-napos szakaszokban.

Bentlakásos tehermentesítés igénylése

ACAT felmérésre lesz szüksége a tehermentesítéshez idősek otthonában. A szolgáltatások nem egyformán állnak rendelkezésre a körzetekben, és a felmérés határozza meg az ön szükségleteit az ön lakóhelyén elérhető támogatás függvényében.

Ha váratlan esemény miatt van szüksége tehermentesítésre, hívja fel a lakóhelye szerint illetékes Commonwealth Respite and Carelink Centre-t a **1800 052 222** számon munkaidőben, vagy a **1800 059 059** számon munkaidőn kívül.

Lásd még: **a bentlakásos tehermentesítés költségei** 16. oldal.

Így kaphat gondozást idősek otthonában

Ha megtörtént a felmérés és megkapta az idősek otthonába történő felvételt jóváhagyó levelet, az alábbi lépéseket kell megtennie, hogy otthonba költözhessen és irányíthassa az önnek juttatott szolgáltatásokat:

1

A költségek kiszámítása

2

Találjon otthont!

3

Jelentkezés egy idősek otthonába és az ajánlat elfogadása

4

Megállapodások kötése az idősek otthonával

5

Irányítsa gondozását és a szolgáltatásokat!

Segítség az idősellátási szolgáltatások eléréséhez

Ha több segítséget igényel az ausztrál kormány finanszírozásából nyújtott idősellátási szolgáltatások eléréséhez, támogathatja Önt egy tanácsadó [advocate]. A tanácsadó szolgálat tájékoztatja önt idősellátási szolgáltatásokkal kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről.

A tanácsadó szolgálat ingyenes, bizalmas és független. Hívja a National Aged Care Advocacy Line -t a **1800 700 600** telefonszámon!

1. A költségek kiszámítása

Az ausztrál kormány anyagi támogatást juttat az otthonoknak, hogy a költségek reálisak, megfizethetők maradhassanak. Az egyéni szükségletektől függő állami szubvenciót közvetlenül az otthon kapja.

A kormány átlagosan kb. évi 65 000 dollárt fizet az idősek otthonainak minden egyes állandó bennlakó után. Ez az összeg minden évben emelkedik.

Ha ön jogosult és anyagilag meg tudja engedni, elvárjuk, hogy hozzájáruljon elszállásolása és gondozása költségeihez.

Várható költségeit megtudhatja a My Aged Care -től. Hívja a **1800 200 422** számot, vagy használja a díjbecslő eszközt a honlapon: www.myagedcare.gov.au/fee-estimator/residential-care/form

Várhatóan fizetendő költségei

Különböző díjak fizetését kérhetik öntől, pl.:

- **napi alapidj**

Ez a mindennapos kiadásokat – élelmiszer, áram, mosás stb. - fedezi. Mindenkitől elvárható, hogy fizesse az alapidjat. Vannak, akik csupán ezt fizetik.

A Department of Veterans' Affairs (DVA) kifizeti az alapidjat a jogosult volt hadifoglyok (POW) és azok után, akiket Victoria Cross (VC) kereszttel tüntetettek ki.

- **jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díj**

Ha jövedelme és vagyona túllép egy bizonyos összeget, kérhetik öntől, hogy járuljon hozzá gondozása költségeihez.

A Department of Human Services (DHS) közli majd önnel, ha fizetnie kell ezt a díjat, amelynek összege az ön jövedelem- és vagyonfelmérésén alapul.

A jogosult POW-k és VC kitüntettek mentesülnek a jövedelemtől és vagyontól függő gondozási díj alól.

- **szállásdíj**

Ez az otthonban lakásért jár. Vannak, akiknek a kormány részben vagy egészben fedezi a lakhatása költségeit és vannak, akiknek ki kell fizetniük a szállásdíjat, amiben az illető idősek otthonával megegyeznek. A DHS közli majd önnek, ön melyik csoportba tartozik a jövedelme és vagyona felmérése alapján.

- **különleges és külön szolgáltatások díja**

Ha magasabb színvonalú elszállásolást választ, vagy a felmért szükségletein, vagy az illető otthon által kötelezően nyújtott gondozáson túlmenő szolgáltatásokat igényel, valószínűleg többet kell fizetnie.

A beköltözése utáni négy hét során az otthon egy dolgozója az idősek otthonaira kidolgozott finanszírozási eszköz (ACFI) segítségével felméri az ön gondozási szükségleteit. Érdeklője meg az otthonban, milyen besorolást dolgoztak ki az ACFI-val az ön gondozási igényeire! Így megtudhatja, melyik szolgáltatásért vehet ki önre díjat az otthon, s melyikért nem. Ha gondozás iránti szükségletei alacsonyak, lehet, hogy különdíjat kell fizetnie egyes szolgáltatásokért. Ha gondozási szükségletei magasak, egyes szolgáltatásokért nem számíthat fel díjat az otthon.

A díjak otthononként változnak, így a saját otthonának üzemeltetőjénél kell érdeklődnie a szolgáltatások és a vonatkozó díjak felől.

Minden egyes, idősek otthonában töltött napért fizetni kell. Napra számítják, de általában kéthetente vagy havonta szedik be a díjakat.

Kérjen pénzügyi felmérést!

Jövedelmi- és vagyonfelmérésre lesz szüksége ahhoz, hogy megtudja, jogosult-e bentlakási költsége állami támogatására és kell-e fizetnie a jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díjat. A fizetendő díjak mértéke a jövedelem- és vagyonfelmérés eredményétől függ.

Intézkedjen a hivatalos értékelés ügyében amilyen gyorsan csak tud, mert az időbe telik.

A felmérést a DHS végzi, kivéve a veteránok közösségének jogosult tagjainál, akiknél a DVA lehet illetékes.

Jövedelme- és vagyona felmérését a *Permanent Residential Aged Care Request for a Combined Assets and Income Assessment* (SA457) űrlapon kell igényelnie.

A DHS-től szerezheti be. Kérje telefonon: **1800 227 475**, hogy küldjenek ki egy példányt, vagy töltsse le a DHS honlapjáról:
www.humanservices.gov.au/individuals/forms/sa457

Ha nem végeztet jövedelem- és vagyonfelmérést, nem lehet jogosultsága arra, hogy az állam hozzájáruljon a bentlakása és a gondozása költségeihez. Az otthon ilyenkor valószínűleg a maximális jövedelem- és vagyonfüggő gondozási- és szállásdíj megfizetését fogja öntől kérni (a maximális hirdetett szobaár erejéig).

A jövedelem- és vagyonfelmérési űrlap beadása után legkevesebb két hétbe telik, mire önt az önre vonatkozó díjakról értesítik. Ez idő elteltével érdeklődjön a felméréséről telefonon! DHS: **1800 227 475** vagy DVA: **1800 555 254**.

Díjazási értesítő levél

Ha intézkedik a pénzügyi felmérésről még mielőtt beköltözik az idősök otthonába, levélben tájékoztatják önt az öntől elkérhető legmagasabb díjak összegeiről. Ez a díjazás 120 napig érvényes – ha csak körülményei lényegesen meg nem változnak közben. Ha változás áll be körülményeiben, értesítenie kell a DHS-t vagy a DVA-t, hogy új díjazási értesítő levelet küldjenek ki.

Ezt a levelet ajánlatos magával vinnie amikor egy otthonban tárgyal, hogy segítségével tisztában legyen az odaköltözés esetén várható költségekkel.

Beköltözés után a DHS levélben értesíti önt és az otthont az önre vonatkozó, maximálisan elkérhető díjakról:

- napi alapdíj, és
- esetleges jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díj, vagy
- esetleges szállás-hozzájárulás.

A DHS levélben értesíti önt és az otthont minden esetben, amikor lényegesen megváltozik az ön jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díja vagy szállás-hozzájárulása.

Szállásdíj

Öntől az elszállásolásért az alábbi díjak egyikét kérhetik:

- Nincs szállásdíj: ha jövedelme és vagyona bizonyos határ alatt van, az ausztrál kormány fizeti az ön elszállásolásának költségeit.
- Szállás-hozzájárulás [accommodation contribution]: amikor valamennyit fizetnie kell és a kormány fizeti a hátramaradó részt.
- Szállásdíj [accommodation payment]: amikor elszállásolásának teljes költségét önnek kell fizetnie. Egyezkedni kell a szolgáltatóval a szoba áráról!

A DHS tájékoztatni fogja, önre melyik fajta díj érvényes. Függetlenül attól, hogy kell vagy nem kell szállásdíjat fizetnie, mindenkinek, aki idősek otthonába költözik, írásos megegyezést kell kötnie szolgáltatójával a szoba áráról (ennek felső határa a My Aged Care-en meghirdetett maximum ár). A beköltözés előtt átadott elszállásolási megállapodásnak tartalmaznia kell a kialakított szobaárat.

Ha szállás-hozzájárulást vagy szállásdíjat kell fizetnie, a beköltözés után 28 nap áll rendelkezésére hogy eldöntse, milyen módon fogja azt befizetni. Választhat, hogy az elszállásolásért járó díjat:

- egyszeri befizetéssel, 'visszatérítendő szállási letét' (RAD) vagy 'visszatérítendő szállás-hozzájárulás' (RAC);
- lakbér-szerű 'napi szállásdíj' (DAP) vagy 'napi szállás-hozzájárulás' (DAC) rendszeres folyósításával;
- az egyszeri befizetés és a lakbér-szerű befizetések kombinációjával (RAD és DAP vagy RAC és DAC) téríti.

Lakbér-szerű befizetéssel kell fizetnie az elszállásolásért, amíg nem dönt a szállásdíj fizetésének módszeréről.

Ha szállás-hozzájárulást kértek öntől, a DHS tájékoztatja majd annak a megengedett legnagyobb összegéről.

Minden idősök otthona, amelyben szállásdíjat vetnek ki, köteles az elszállásolási költségeket a My Aged Care honlapján, az otthon-keresőben meghirdetni:
www.myagedcare.gov.au/service-finder/aged-care-homes

A My Aged Care honlapon meghirdetett maximális szobaárat kell fizetnem?

A meghirdetett maximális szobaár az, aminél többet az otthon nem kérhet. Ugyanakkor ön egyezkedhet közvetlenül az otthonnal, hogy annál kevesebbet fizessen.

Bentlakásos tehermentesítő gondozás költségei

Ha bentlakásos tehermentesítő gondozásban részesül egy idősök otthonában, nem kell szállásdíjat vagy jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díjat fizetnie.

Várhatóan napi alapdíjat és esetlegesen egy foglalási díjat kérhetnek öntől.

Lehetséges, hogy a DVA kifizeti a jogosult veteránok és hadi özvegyek napi alapdíját. Hívja a Veterans' Home Care -t felmérés céljából **1300 550 450**.

A foglalási díj a bentlakásos tehermentesítő gondozási díj előre kifizetése, nem különdíj. A foglalási díj nem lehet több, mint vagy egy teljes hétre szóló napi alapdíj, vagy a teljes ott-tartózkodás díjának 25%-a, attól függően, melyik a kevesebb.

Ezen felül lehet, hogy extra gondozás és szolgáltatások díját kell még fizetnie.

Támogatás anyagi gondok esetén

Ha kívülálló okok miatt nehézséget okoz az elszállásolási és gondozási díjak fizetése, kaphat segítséget. Anyagi gondok esetére szóló támogatás [financial hardship assistance] áll rendelkezésre, hogy téríteni tudja ezeket a költségeket. Egyéni helyzetétől függően kérelmezhet anyagi támogatást a napi alapdíj, jövedelem- és vagyonfüggő gondozási díj és/vagy szállásdíj kifizetéséhez.

Részletes tájékoztatást az anyagi gondok esetén juttatott támogatásról, ideértve a kérelem benyújtási módját is, a My Aged Care honlapon talál. Vagy hívja fel a My Aged Care-t **1800 200 422**.

Pénzügyi tájékoztatás és oktatás

A DHS Financial Information Service [pénzügyi információs szolgálat] nyújt alapszintű tájékoztatást pénzügyek irányításához. Az ingyenes és bizalmas szolgáltatás segítheti önt abban, hogy megalapozott döntéseket hozzon befektetésre és jelenlegi vagy jövőbeli pénzügyeire nézve. Bővebb információért a pénzügyi információs szolgálatról hívja a DHS-t **132 300** és mondja be: 'financial information service' amikor kérdezik.

myagedcare

Hívja a My Aged Care-t: 1800 200 422,
vagy nézze meg az interneten:
www.myagedcare.gov.au

2. Találjon otthont!

Az idősek otthona megválasztásánál fontos megtudni, hogy az illető hely tudja-e nyújtani azt az ellátást, amelyre önnek szüksége van most és lehet a jövőben. A legkönnyebben úgy találja meg az önnek leginkább megfelelő helyet, ha több otthont is meglátogat és megnézi:

- milyen az elszállásolás
- milyen típusú gondozást, szolgáltatást és foglalkozásokat ajánlanak
- hogyan elégítik ki az ön egyéni igényeit
- milyen díjakat számolnak fel a gondozásért és szolgáltatásokért
- mennyi a szállásdíj
- milyen kiegészítő szolgáltatásokat nyújtanak.

A felmérését végző szakember segítségével találhatja meg a lakhelyén működő idősotthonokat, és a honlapon a keresővel: www.myagedcare.gov.au/service-finder/aged-care-homes vagy hívja a My Aged Care-t: **1800 200 422**. Ezután beszéljen meg velük egy időpontot a látogatásra.

Találkozás az otthon vezetőjével

Az idősek otthona meglátogatása előtt ajánlatos összeállítani egy listát mindarról, ami önnek fontos. Jó, ha magával viszi:

- az ACAT felmérés után kapott levelet és hivatkozási kódot, mert az otthonban tudni akarják, hogy önt elfogadták bennlakó gondozásra és azt is, hogy milyen szolgáltatásokat igényel
- a DHS-től kapott díjazási értesítő levelet, ha már megtörtént a pénzügyi felmérés.

Ajánljuk, hogy a látogatások során jegyezze fel mi tetszett és mi nem a megtekintett idősek otthonában, és hogy mennyire érezte magát ott jól. A személyzetről és a környezetről alkotott benyomások segítik majd meghozni a döntést, hogy melyik otthon való önnek.

Használja a kiadvány hátoldalán található ellenőrző listát amikor szolgáltatót keres, hogy megtalálhassa az önnek legjobban megfelelőt!

Ajánlott kérdések:

- Milyen típusú gondozási szolgáltatásokat nyújtanak, és melyeneket nem? Melyik szolgáltatásokért kell majd fizetnem?
- Kaphatok egészségügyi ellátás jellegű segítséget, például gyógyszerek beszedésénél vagy sebgondozással?
- Képesek kielégíteni az egyéni igényeimet? Ezek közé tartozik nyelv és kultúra, hit és vallás, szexuális vagy nemi azonosság, háziállat, orvosok elérhetősége.
- Hogyan oldják meg az étkeztetést? Ide tartozik: helyszín, időpontok, menük, látogatók, szobában étkezés és különleges diéta.
- Hogyan biztosítják magánszférámat?
- Hogyan döntenek közösségi és kulturális eseményekről? Hogyan veszik figyelembe az én érdekeimet?
- Milyen szállítást kaphatok, hogy vásárolni tudjak és meglátogathassam családomat, barátaimat, vagy eljussak az orvoshoz? Mennyibe fog ez kerülni?
- Milyen képzést kap a személyzet? Szakképzett ápolók látnak el engem, amikor szükségem lesz rájuk?
- Hány gondozó dolgozik éjszaka?
- Hogyan kapcsolódhat be ellátásomba a párom, a családom és a barátaim? Ott tudnak maradni éjszakára is, ha kell? Mi történik, ha én akarom egy családtagnál tölteni az éjszakát?
- Megbeszélnek részemre egészségügyi szolgáltatóhoz időpontot, és segítenek azt elérni? Ezentúl is járhatok a megszokott orvosaimhoz, pl. a GP-hez ?
- Milyen ellenőrzésekkel biztosítják a szolgáltatások minőségét?
- Milyen eredménnyel kapott akkreditációt az otthon?
- Mit tesznek a gondozás és szolgáltatások minőségének fokozására?
- Mely területeket igyekeznek jobbá tenni és milyenek erre az eddigi tapasztalatok?
- Hogyan vonják be az időseket, családjukat és gondozóikat a döntésekbe vagy a minőség fokozását célzó törekvésekbe?
- Megkívánják tőlem valaha is, hogy kiköltözzek vagy szobát cseréljek?

3. Jelentkezés egy idősek otthonába és az ajánlat elfogadása

Amikor talál egy igényeinek megfelelő otthont, elindíthatja a felvételi eljárást. Egyszerre több otthonba is jelentkezhet, korlátlanul. Ajánlatos is több helyre beadni jelentkezést, mert előfordulhat, hogy a legjobban tetsző otthonban éppen nincs szabad hely. Amikor felszabadul egy hely, az idősek otthona kapcsolatba lép önnel vagy meghatalmazottjával.

Töltse ki a jelentkezési űrlapot!

Minden idősek otthonának saját felvételi eljárása van, amibe valószínűleg beletartozik egy űrlap kitöltése. Beszéljen az otthon vezetésével ha meg szeretné tudni, ők milyen eljárást követnek, milyen információkat igényelnek!

Meg kell majd adnia nekik azt az egyedi hivatkozási kódot amelyet az ACAT-tól kapott. Ennek segítségével betekintheznek az önről készített feljegyzésekbe és fontolóra vehetik gondozási szükségleteit, hogy így segíthessék az otthonba költözést.

Ajánlat elfogadása

Amikor felszabadul egy hely, az idősek otthona kapcsolatba lép önnel vagy meghatalmazottjával. Amikor elfogadja a felkínált helyet, az idősek otthona hivatalos megállapodást küld önnek amely tartalmazza a szolgáltatásokat, a szállásdíjat és az ön jogait és kötelezettségeit.

Használja a kiadvány hátoldalán található ellenőrző listát, amikor készül beköltözni! Egészségügyi és pénzügyi vonatkozású tennivalókat tartalmaz többek között, és hogy kit kell értesíteni a költözésről.

4. Megállapodások kötése az idősek otthonával

Azután, hogy ön elfogadta a felkínált helyet, de még mielőtt beköltözik, az otthon köteles **bentlakási megállapodást** ajánlani fel önnek.

Egy **elszállásolási megállapodást** s készít az otthon a beköltözés előtt. Ez a megállapodás része lehet a bentlakási megállapodásnak, vagy külön kell megkötöni.

A bentlakási megállapodás és az elszállásolási megállapodás jogilag érvényes szerződéses okirat(ok) ön és az idősek otthona között. Tartalmazzák:

- az elérhető gondozást és szolgáltatásokat
- a fizetendő díjakat
- a fizetés módját
- az ön jogait és kötelezettségeit.

Fontos, hogy a megállapodások tartalmát pontosan értse, mielőtt azokat aláírná. Ha kérdései vannak, forduljon velük az illető idősek otthonához! Az ő felelősségük meggyőződni arról, hogy az önnek felajánlott megállapodások világosan érthetők.

Előfordulhat, hogy a megállapodás nem terjed ki önnek fontos dolgokra, ezért is jó azt ellenőrizni még aláírás előtt. Tanácskozhat még:

- a szolgáltatóval, hogy bővebb ismereteket szerezzen pl. az otthon étkeztetési vagy látogatók fogadására vonatkozó szabályairól és az ottani élet más részleteiről
- családtagjaival, barátaival, gondozójával, pénzügyi tanácsadójával vagy egy jogásszal, hogy segítsenek a megállapodási feltételeket megérteni
- idősgondozási tanácsadóval [advocate]. Hívja a National Aged Care Advocacy Line -t a **1800 700 600** telefonszámon!

Használja segítségnek a kiadvány hátoldalán található ellenőrző listát, amikor egyezkedik a megállapodásról a szolgáltatóval!

Segítség a gondozási és elszállásolási költségek megtárgyalásához

Jogában áll megkérni valakit, hogy ő egyezkedjen az idősek otthona vezetésével a gondozási- és szállásdíjról az ön nevében.

Önnek vagy megbízottjának meg kell beszélniük az otthonnal még beköltözése előtt minden elszállásolással kapcsolatos költséget és díjat, és ezeket hivatalosan el kell fogadni.

A megállapodás aláírása

Nincs megszabott határidő vagy elvárás arra, hogy ön aláírja a bentlakási vagy az elszállásolási megállapodást. Ugyanakkor az ön érdekében áll, hogy a lehető leghamarabb elfogadjon egy olyan megegyezést, amely kiterjed a jogaira és kötelezettségeire.

Ha nem kívánja aláírni a megállapodást, az otthonnak akkor is meg kell beszélnie önnel az igényeit. Ez a beszélgetés szóbeli megállapodás arról, hogy milyen típusú gondozást és szolgáltatásokat kap és milyen díjakat fizet majd. A napi díjat és egyéb vonatkozó elszállásolási díjat akkor is fizetnie kell, amikor beköltözik.

Az otthonba költözés után 28 nap áll rendelkezésére hogy döntsön a fizetési módokról és elszállásolási megállapodást kössön. Amíg ezt a döntést meg nem hozza, lakbér-típusú fizetési móddal kell térítenie az elszállásolása költségeit.

Jogok és kötelezettségek

A lehető legjobb gondozás biztosítása érdekében önre is és a szolgáltatóra is ír elő kötelezettségeket a bentlakó gondozásban részesülők jogainak és kötelezettségeinek chartája. [Charter of Care Recipients' Rights and Responsibilities- Residential Care].

A chartát megtalálja kifüggesztve az otthonban, vagy kérhet egy példányt az otthon vezetőjétől, amikor az felajánlja önnek a bentlakási megállapodást.

5. Irányítsa gondozását és a szolgáltatásokat!

Orvosi, fogorvosi, szakorvosi ellátás

Továbbra is elérheti eddigi orvosát, fogorvosát vagy szakorvosát. Szükség esetén az otthon köteles segíteni önt amikor időpontot kíván megbeszélni egy ön által kiválasztott orvossal, szakorvossal, és el kívánja azokat érni. Az orvosi látogatás elrendezéséért nem kell fizetnie az otthonnak. Azonban általában fizetnie kell a konzultációs díjat.

Az otthon segíthet az ön szállítását is megszervezni az orvosi konzultációkra s onnét vissza. Valószínűleg fizetnie kell a szállításért és azért, hogy önt az otthon egyik munkatársa elkíséri.

Közösségi események

Az idősek otthonában közösségi és egyéb eseményeket szerveznek. Mondja meg az otthon munkatársainak, hogy milyen kedvteléseik vannak és mi iránt érdeklődik, így segíteni tudnak abban, hogy ön ezeket folytathassa az otthonban. Esetleg újfajta kedvtelések kipróbálását is javasolják majd.

Közösségi látogatók

Ha egyedül érzi magát és nem tart fenn rendszeres kapcsolatot családjával és barátaival, a közösségi látogató program (CVS) adhat alkalmat társasági kapcsolatokra.

Közölje gondozóival az otthonban, hogy szívesen venné, ha egy közösségi látogató eljönne önhöz. Családja vagy barátai is szólhatnak az otthonban ha úgy gondolják, jó lenne önnek a CVS. Az idősek otthona közvetlenül is megkérheti a CVS-t.

A CVS elérhetőségét lakóhelye államában vagy területén megtalálja a Department of Health honlapján (www.health.gov.au) , írja be a keresőbe: "CVS Network Members" vagy hívja fel a My Aged Care-t: **1800 200 422**. Van olyan CVS is, amelyik az időskorú LGBTI személyeket látogatja.

Ideiglenes eltávozás

Elmehetek nyaralni?

Ha el akar menni nyaralni, vagy családját, barátjait meglátogatni, erre egy gazdasági évben maximum 52 éjszakai ú.n. társasági eltávozást használhat fel. Ezalatt fizetnie kell a szokásos gondozási és elszállásolási díjakat.

Ha 52 éjszakánál tovább marad távol egy pénzügyi évben, az ausztrál kormány leállítja a szubvenciót és az otthon öntől kérheti, hogy fizesse meg annak összegét.

Mi történik, ha kórházba kerülök?

Amikor kórházba kell mennie, a távollét ideje nem számít be a társasági eltávozásba, de a szokásos gondozási és elszállásolási díjakat továbbra is fizetnie kell.

Szobacsere

Ha elégedett az idősek otthonával de szeretne másik szobába költözni, kérje meg az otthon igazgatóját! Kérését figyelembe kell venniük még akkor is, ha nem áll módjukban azonnal másik szobát adni.

Ha szobát cserél, lehet, hogy új elszállásolási megállapodásban és díjban kell megegyeznie az otthonnal, például ha többágyasból egyágyas szobába költözik. Az új szobával esetleg magasabb vagy külön szolgáltatási díjat kell majd fizetnie.

Kényszeríthet szobacserére az otthon?

Bizonyos körülmények között akkor is átköltöztethetik önt egy másik szobába, ha nem kért változtatást. Ha fenntartásai vannak amiatt, hogy szobája cseréjére kérték, vagy ahogyan a költözést bonyolítják, beszéljen az otthon igazgatójával!

Panaszemelés

Ha a juttatott gondozás vagy szolgáltatás nincs tetszésére, jogában áll panaszt emelni:

- Gyakran az a legjobb megoldás, ha először a szolgáltatójához fordul segítségért mert lehet, hogy panaszja olyasmi, ami könnyen megoldható.
- Ha kívánja, lehet önnel valaki, családtag, barát vagy gondozó vagy egy idősgondozási tanácsadó szolgáltatójával folytatott megbeszélésen.

Ha a szolgáltató nem tudja megoldani a problémát, vagy ön érzi kényelmetlennek, hogy hozzá forduljon, panaszt emelhet az Aged Care Complaints Commissionernél [idősellátási panaszok biztosa].

A szolgáltatás ingyenes. Kapcsolatteremtés:

- telefonon – **1800 550 552**
- interneten – www.agedcarecomplaints.gov.au
- levélben: – így címezze írásos panaszát:

Aged Care Complaints Commissioner
GPO Box 9848
(Lakhelye fővárosa és állam/terület)

További segítség

Fordító- és tolmácsszolgálat

Ha nem beszél angolul, telefonáljon a Translating and Interpreting Service (TIS National)-nek helyi hívás árán **131 450**. TIS National több, mint 100 nyelven áll rendelkezésre. Hívás után kérje a My Aged Care-t: **1800 200 422**.

Hallási- vagy beszédkárosult személyeknek

Keressék a My Aged Care-t a National Relay Service (NRS) segítségével. Bővebb tájékoztatásért látogassa meg a NRS honlapját (www.relayservice.gov.au) hogy kiválassza kedvelt hozzáférési pontját, vagy hívja az NRS Helpdesket: **1800 555 660**.

Különleges igények esetén

Minden idős ausztrál személynek áll rendelkezésre háttérének megfelelő program, információ és támogatás, ideértve:

- az ausztrál és Torres szigeteki őslakosokat
- a különböző kulturális vagy nyelvi háttérű személyeket
- a vidéki és távol eső területeken élőket
- az anyagilag vagy szociálisan hátrányos helyzetűeket
- a veteránokat, eltartottjaikat, özvegyeiket
- a hajléktalanokat, vagy akiket hajléktalanság fenyeget
- a leszbikusokat, melegeket, biszexuális, transznemű vagy interszex személyeket
- a gondozásban felnőtt ú.n. Care Leaver személyeket (olyan felnőtt, aki gyermekkorát intézetben vagy nevelő családnál töltötte)
- a kényszer-örökbefogadás vagy elvétel miatt gyermekétől elválasztott szülőket.

Szolgáltatója jobban tud az ön háttérének megfelelő és azt tisztelettel megközelítő gondozást és támogatást nyújtani, ha ismeri az ön egyéni igényeit.

Gondozók támogatása

Ha gondozójának segítségre van szüksége, hívja fel a Carer Gateway-t: **1800 422 737** vagy látogassa meg a honlapot és tudjon meg többet a gondozóknak nyújtott szolgáltatásokról www.carergateway.gov.au.

Bővebb információ

Látogassa meg a My Aged Care honlapot (www.myagedcare.gov.au) részletesebb tájékoztatásért, többek között a költségek vonatkozásában is.

Telefonhívások díja

13/1300 számok – A 13/1300 kezdetű számok hívási díja változó, aszerint hogy vonalas vagy mobil telefont használ. Ha vonalas telefonról hív egy 13/1300 kezdetű számot, akkor a helyi hívás árát fizeti. Mobiltelefonról a hívás díja magasabb lehet.

1800 számok – Az 1800 kezdetű számok hívása vonalas telefonról ingyenes. A legtöbb ausztrál mobilszolgáltatóval is ingyenesen hívható 1800 kezdetű telefonszám – érdeklődjön a saját szolgáltatójánál!

myagedcare

Hívja a My Aged Care-t: 1800 200 422,
vagy nézze meg az interneten:
www.myagedcare.gov.au

Ellenőrző lista – A költségek kiszámítása, idősek otthonának megtalálása

Az ellenőrző lista segítségével számolja ki, várhatóan mennyit kell majd fizetnie a gondozása és elszállásolása költségeihez, és találja meg az igényeinek megfelelő szolgáltatót!

A felmérés után

- küld önnek az ACAT jóváhagyó levelet és támogatási tervet.

Becsülje fel a költségeket!

- használja az ingyenes idősek otthonára vonatkozó díjbecslő eszközt a My Aged Care honlapján: www.myagedcare.gov.au/fee-estimator/residential-care/form

Intézze el korán a pénzügyi felmérést!

- hívja a DHS-t: **1800 227 475** és kérje, hogy küldjenek ki önnek egy jövedelem- és vagyonfelmérési űrlapot, vagy töltsen le a DHS honlapjáról: www.humanservices.gov.au/individuals/forms/sa457
- küldje vissza a kitöltött űrlapot a DHS-nek vagy a DVA-nak
- értesítse a DHS-t vagy a DVA-t ha anyagi helyzete változik és azok új díjazási értesítő levelet küldenek ki önnek
- eghatalmazhat valakit, hogy járjon el az ön nevében a DHS-nél a gondozási- és szállásdíjat illetően. Töltsen ki a meghatalmazási űrlapot: Appointment of a Nominee form otthona vagy a DHS honlapjáról, vagy hívja a **1800 227 475** számot és kérje, hogy küldjenek ki egy példányt önnek.

Készítsen listát az önt érdeklő idősek otthonaival!

- megtalálja a lakhelyéhez közeliakat a My Aged Care honlapon a 'service finder' keresővel, vagy telefonáljon a My Aged Care-nek: **1800 200 422**. A 'costs' feliratú menü alatt tájékozódhat a hozzávetőleges költségekről.

Lépjen kapcsolatba és keresse fel az önnek tetsző otthonokat, beszéljen velük arról, hogy mit tudnak adni és mennyiért

- vigye magával az ACAT jóváhagyó levelét
 - vigye magával a DHS díjazási értesítő levelét!
- Figyelem:** Ha még nem intézkedett jövedelme és vagyona felmérése ügyében, hívja a DHS-t: **1800 227 475**
- írja fel mi az, ami önnek fontos, és a kérdéseket, amiket fel kíván tenni
 - készítsen jegyzeteket az otthonlátogatás során, pl. mi tetszett és mi nem, milyen benyomásokat szerzett a személyzetről és a környezetről
 - kérdezzen a díjakról és árakról
 - kérdezzen az extra szolgáltatásokról és azok díjairól
 - adja be a felvételi jelentkezést a kedvére való otthon(ok)ba, az illető otthon űrlapjának használatával.

Ellenőrző lista – Megállapodások kötése

Miután elfogadta a beköltözési ajánlatot, az idősek otthona reszidentlakási megállapodás és elszállásolási megállapodásmegkötésére tesz önnek ajánlatot.. Lehet, hogy ezeket egy megállapodási okmányba foglalják.

Jogában áll megkérni valakit, hogy egyezkedjen az idősek otthona vezetésével a gondozási- és szállásdíjról az ön nevében. Ezt a képviselőjét bele foglalhatja a bentlakási megállapodásba.

Állapodjanak meg írásban a szoba áráról még beköltözés előtt!

Ellenőrizze, hogy a bentlakási megállapodás feltünteti:

- az idősek otthona nevét
- az otthon által nyújtott gondozást és szolgáltatásokat
- a fizetendő díjak és árak kiszámításához használt szabályokat és gyakorlatot
- a fizetendő napidíj összegét
- a jövedelem- és vagyontüggő gondozási díjat, ha van
- az egyéb, ezeken felüli szolgáltatási díjakat, ha ön, a beleegyezésével, részesül még külön gondozásban (azon felül, amit az otthon az ön gondozási szükségletei alapján nyújtani köteles)
- a lakók és az idősek otthona jogait és kötelezettségeit
- az otthon panaszkezelési eljárását
- bármilyen körülményt, amelyben kérhetik önt, hogy költözzön el, valamint azt, hogy miként támogatja önt az otthon egy új hely megtalálásában
- bármilyen egyéb ügyet amelyben ön és az otthon vezetősége megegyezett.

Ellenőrizze, hogy az elszállásolási megállapodás tartalmazza:

- az árat, amelyben megállapodtak, hogy ön az elszállásolásért az otthonnak fizet
- a szállásdíj vagy szállás-hozzájárulás egyéb feltételeit, és ha egy összegben fizetett, az ön kiköltözése vagy elhunytá után abból fennmaradó összeg visszatérítésének körülményeit
- bármilyen extra szolgáltatási díjat, amely emelt szintű elszállásolásért, étkeztetésért és nem gondozás-jellegű szolgáltatásért jár, ha különleges szolgáltatási státuszú helyre költözik
- bármilyen egyéb szolgáltatási díjat egyéb fajta gondozásért vagy szolgáltatásért, amelybe ön beleegyezett
- az elszállásolása pontos leírását, amelyet önnek a szállásdíj, vagy szállás-hozzájárulás fejében, vagy térítés nélkül nyújt az otthon
- a szállásdíjban foglalt szolgáltatások leírását
- a szobacsere feltételeit.

Az otthonba költözés után 28 nap áll rendelkezésére hogy döntsön a szállásdíj befizetésének a módjáról.

Ellenőrző lista – Költözés előtt

Amikor helyet kap egy otthonban, ennek a listának a segítségével ellenőrizze, kit kell a költözésről értesíteni.

Család, baráti kör

- családtagjait, barátait, gondozó(i)t és szomszédait
-

Orvos, egészségügy

- családi orvosát (GP)
 - > ha orvost kell cserélnie, kérje, hogy küldjék át a 'medical history' feljegyzéseket az új orvosnak
 - > írja fel, milyen orvosi kezelésben részesül és milyen gyógyszereket szed jelenleg, hogy az otthonban a gondozási terv részeként ezeket megbeszélhesse
 - a többi, rendszeresen felkeresett egészségügyi szakembert pl. a szakorvosát, fogorvosát stb.
 - a közösségi ápoló/nő/t
 - gyógyszerészét.
-

Ház körüli segítők

- kertészét, a fűnyíró vállalkozót
 - takarító/nő/t
 - Meals on Wheels és egyéb szolgáltatót
 - az otthoni gondozó-csomag szállítóját.
-

Állami szervek és hivatalok

- Department of Veterans' Affairs (DVA) – **1800 555 254**
 - Department of Human Services (DHS) – **132 300**
 - Australian Taxation Office – **132 861**
 - Medicare – **132 011**
 - a lakhelye szerint illetékes Australian Electoral Commission
 - a lakhelye szerinti közlekedési hatóság (jogosítványához)
 - a helyi postahivatal
 - a helyi önkormányzat.
-

Pénzügyek és biztosítás

- egészségi magánbiztosító
 - magánnyugdíj hivatal
 - bank vagy egyéb pénzintézet.
-

Egyéb

- közüzemek: telefon, gáz, elektromos áram, víz
- a többi idősek otthona ahová jelentkezett, ha már nem kíván odaköltözni (de megteheti, hogy jelentkezését fenntartja, ha továbbra is érdekli a hely).

Segítségért látogassa meg a Segítségért látogassa meg
a www.myagedcare.gov.au honlapot vagy hívja a **1800 200 422**.
A kiadványban szereplő összes információ 2018 júniusában érvényes.